

ВІДГУК

на дисертаційне дослідження Вей Ліньтао
**«Формування вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів
музичного мистецтва України і Китаю на засадах інтегративного
підходу»**, подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність теми дисертаційного дослідження

На початку XXI століття в Україні та Китаї відбуваються суттєві зміни у сфері музичної культури та освіти. Спостерігається превалювання гуманістичної парадигми у сучасному світовому просторі, що детермінує всебічний розвиток здатності до творчого самовираження у студентській молоді. Музичний розвиток особистості виступає дієвим способом її соціальної адаптації, формування художнього світогляду та ціннісних орієнтацій. У такому контексті виникає необхідність щодо зростання якості мистецько-педагогічного впливу вчителів музичного мистецтва України і Китаю на учнів з метою формування ціннісного ставлення до музичних артефактів та здатності розуміти їх як беззаперечну цінність в реалізації власних духовних і творчих потреб. Ця настанова актуалізує важливість ґрунтовного вивчення проблеми вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва. Автор наголошує, що «вокальне мистецтво у цьому процесі відіграє значущу роль, що зумовлено його специфічними властивостями: здатністю захоплювати красою голосу як «живого інструменту», емоційною та художньо-сугестивною впливовістю, породженою синкретизмом поетичного й музично-інтонаційного складників вокальних творів, доступністю мелодичної мови для її сприйняття і відтворення аматорами» (с. 2).

Актуальність означеної здобувачем проблеми, її недостатня науково-теоретична розробленість зумовили вибір теми дисертаційного дослідження Вей Ліньтао «Формування вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва України і Китаю на засадах інтегративного

підходу». Тема дисертації володіє актуальністю, сформульована коректно та відповідає змісту спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Дисертаційне дослідження Вей Ліньтао «Формування вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва України і Китаю на засадах інтегративного підходу» входить до тематичного плану науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» та становить частину наукової теми «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми» (реєстраційний номер 0120U002017).

Формулювання мети дослідження полягає в обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці ефективності методики формування вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва України і Китаю на засадах інтегративного підходу.

Ступінь обґрунтованості наукових положень та висновків

Науковий апарат дослідження Вей Ліньтао (методологічні й теоретичні засади, методи дослідження, наукова новизна дослідження, практичне значення результатів дослідження) дозволяють засвідчувати концептуальну стрункість структури дисертації, якісне наповнення усіх розділів дослідження необхідною інформацією.

У *вступі* обґрунтовано визначено об'єкт і предмет дослідження; мету, завдання, висвітлено методологічні й теоретичні засади; визначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; розкрито методи дослідження і наукову новизну; представлено практичне значення результатів дослідження, сформульовано достовірність його результатів, впровадження матеріалів дослідження та апробацію його результатів, публікації та особистий внесок здобувача, структуру і обсяг дисертації.

Розробляючи у *першому розділі* теоретичні засади формування вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва України і Китаю, автор зупиняє увагу на уточненні сутності

поняття «вокально-виконавська майстерність» та специфіка її прояву в діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва, а також розбудовує структуру вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва України і Китаю.

Ознакою високої культури наукового мислення є поелементний аналіз виникнення базового поняття дисертації вокально-виконавської майстерності як перехід від родового поняття до різновидів. Представлено етимологію поняття «виконавство», мистецькі сфери його застосування, осмислення ролі музиканта-виконавця в різні культурно-історичні періоди, відмінності виконавства в різних видах мистецької діяльності і в межах музичного виконавська, доходячи до висновку, що «у широкому культурологічному контексті виконавство постає як духовно-віртуальний діалог між композитором і виконавцем, виконавцем і слухачем, що виникає завдяки створенню виконавсько-інтерпретаційного концепту, який тяжіє до автентичності або до індивідуалізованого новаторства» (с. 34).

Детально систематизовно змістові вектори виконавської діяльності в галузі вокального мистецтва, які охоплюють потребів, художньо-образні, персоніфікаційні, камерно-оперний, артистичний, здоров'язбережувальний виміри. Наголошено на взаєморозумінні між педагогом і студентом-співачом як підґрунті внутрішнього «прийняття» студентом навчальних завдань і педагогічних порад викладача щодо способів їх вирішення, впливі психологічного стану співака на оптимальну реалізацію його вокальних потенцій та якісне звучання голосу, діалогічно-творчому стилі спілкування учасників навчального процесу, взаєморозумінні з концертмейстером, жанровій специфіці засвоюваного репертуару, необхідності досягнення суголосності у виконанні вокальних ансамблів у сценічно-вокальних жанрах, що доводить «багаторівневий процес художньої взаємодії, в якому реалізується віртуальний творчий діалог співака як виконавця з автором твору, а також із усіма учасниками виконавського процесу та слухачами» (с. 39).

Продуманим та вичерпним видається осмислення поняття виконавської майстерності. Автор звертає увагу на багатшаровість етимології терміну, міждисциплінарний характер природи вокального виконавства, його відмінності від інструментального музикування, осмислення науковцями професійної підготовки співаків у контекстах досягнення виконавської майстерності та охорони співацького голосу, розуміння поетичного тексту вокального твору, виконавсько-артистичні властивості співака та ін., що увиразнює «сутність вокально-виконавської майстерності як цілісного феномену, науковці характеризують її з погляду єдності досконалих фонаційно-технічних і вокально-виразних навичок та здатності до особистої інтерпретації й натхненно-артистичного втілення художньо-образного сенсу вокальних творів в умовах прилюдного виступу» (с. 42).

Теоретичним потенціалом володіє розробка автором рис виконавської діяльності на рівні майстерності, форм багатофункціональної вокально-фахової діяльності вчителя на уроках музичного мистецтва, що впливає на вибір педагогічних стратегій в освітньому процесі, зокрема вибір репертуару, долучення творів різних народів і культур, демонстрація навчально-пісенного матеріалу, координація інструментальних й вокальних дій тощо. Автор ретельно «прописує» застосування інтегративного підходу та підтверджує його актуалізацію через складові вокальної, диригентсько-хорової, виконавсько-інструментальної підготовки, музично-теоретичної й музикологічної освіченості, психолого-педагогічних, методичних знань і практичних навичок (с.49). Широкий для розгляду феномен є і коло контекстів: психотип здобувача, національно зумовлені соціокультурні традиції, ментально-культурні установки, специфіка національної системи початкової музичної освіти та ін.

В структурі вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва України і Китаю як інтегровано-особистісного утворення, в якому поєднуються «досконале володіння засобами вокально-фонаційного й виразного інтонування з глибоким розумінням художньо-

стильових особливостей виконуваного репертуару та їх донесення до слухачів завдяки здатності до художньої експресії, артистизму та набуттю комунікативно-сугестивних властивостей» (с. 53), автор дисертації виокремлює особистісно-аксіологічний, фахово-когнітивний, фонаційно-інтерпретаційний та креативно-інноваційний компоненти.

Доведено, що «якість вокальної підготовки впливає на діяльність вчителя у таких формах, як ілюстрація вокальних творів, призначених для розвитку музичного сприйняття учнів під час так званого «слухання музики»; демонстрація навчально-пісенного матеріалу в художньо-переконливому виконанні; надання учням якісних взірців вокального інтонування у процесі формування в них співацьких навичок; майстерне виконання мелодії під час вивчення пісенного репертуару; виправлення інтонаційних недоліків та помилок, яких учні припускаються під час засвоєння ладово-інтонаційних вправ, спрямованих на розвиток музичних здібностей і оволодіння елементарними музично-теоретичними поняттями; навчання учнів вокальної імпровізації й варіювання мелодії або імпровізованого вокального аранжування (с.82).

Зміст *другого розділу* пов'язаний із розробкою методологічних й методичних засад формування вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва України і Китаю.

Перший підрозділ містить розробку наукових засад формування вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах інтегративного підходу. Аналіз широкого кола джерел дозволив автору дисертації обґрунтувати вагомість інтегративного підходу як генерального для формування вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва, який дозволяє поєднувати різні освітні теорії, здобутки різних галузей знання та практичний досвід у єдину систему, адаптовану для вирішення того чи іншого складного завдання, з урахуванням існуючих обставин та специфіки задіяних процесів (с. 87). Цей

підхід передбачає дотримання принципу забезпечення системної координації змісту фахових дисциплін.

Ефективними для розбудови методики дослідження стали також аксіологічний, соматичний, герменевтичний, технологічний, дослідницький загальнонаукові підходи з відповідними методичними принципами: забезпечення системної координації змісту фахових дисциплін, спрямованої на реалізацію ідей інтегративного підходу; афективної узгодженості; реалізації освітньо-інтерпретаційного завдання як процесу художньо-комунікативної співтворчості; формування особистості майбутнього вчителя як «інтегральної індивідуальності», здатної до професійної самоідентифікації; активізації сенсорного інтелекту; наративно-семіотичної інтерпретації; інтегрованої єдності інтуїції та усвідомленості; мультимодальності; алгоритмізації вокально-формувальних дій; системного планування вокально-освітнього процесу на засадах внутрішньопредметної координованості його формувально-змістових векторів; технопоетичної інтеграції, творчої трансгресії; настанови на методично-творче дослідження у виконавстві та викладанні; доцільності впровадження інноваційних технологій у вокально-освітній процес. Викликає інтерес застосуванням соматичного підходу, який «ефективно допомагає майбутнім вокалістам сформувати власний вокально-виконавський стиль, зокрема через актуалізацію тілесних уявлень і відчуттів та, зокрема, їх трансформацію в емоції задля винайдення відповідних засобів вокальної виразності» (с. 93).

У другому підрозділі обґрунтовано педагогічні умови і методи формування в майбутніх учителів музичного мистецтва України і Китаю вокально-виконавської майстерності на засадах інтегративного підходу. Умовами, що відповідають меті дослідженням обрано: стимулювання в майбутніх вчителів музичного мистецтва фахово-відповідального ставлення до опанування вокально-виконавською майстерністю, удосконалення організаційно-методичного забезпечення формування в здобувачів здатності до самостійної інтеграції фахових знань і узагальнення досвіду вокально-

практичної діяльності, спонукання здобувачів до засвоєння інновацій у процесі формування вокально-виконавської майстерності та до їх подальшої ефективної імплементації у майбутню фахову діяльність.

Автором презентовано модель методики формування вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів України і Китаю на засадах інтегративного підходу, яка складається з цільового, методологічного, методичного блоків; блоку організаційних форм, методів, технологій; результативного блоку, що узагальнило концептуальний задум дослідження та відобразило етапність зростання рівнів феномену вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів.

У *третьому розділі* «Експериментально-дослідна робота з формування вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва України і Китаю на засадах інтегративного підходу» автором представлено методику діагностики рівнів сформованості вокально-виконавської майстерності в майбутніх учителів музичного мистецтва, а також викладено сутність, зміст та інтерпретацію результатів дослідної роботи з формування в здобувачів України і Китаю вокально-виконавської майстерності на засадах інтегративного підходу.

У підрозділі 3.1 зазначено, що експериментально-дослідна робота з формування вокально-виконавської майстерності в майбутніх учителів музичного мистецтва України і Китаю здійснювалася впродовж 2022–2025 навчальних років. Національний склад учасників експериментальної роботи був представлений українськими і китайськими здобувачами, «що дозволяло приділити увагу індивідуальним особливостям кожного учасника експериментальної роботи й розробляти, з врахуванням отриманих даних і виявлених відмінностей, варіативні формувальні завдання» (с. 142). 56 здобувачів першого (бакалаврського) рівня 3-4 курсів Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» виконували розроблені автором діагностичні завдання.

На констатувальному етапі експериментального дослідження розроблено критерії, показники та рівні оцінювання стану сформованості вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва. Іntenційно-мобілізаційний, гностично-професійний, технологічно-виконавський та творчо-продуктивний критерії конкретизувались трьома показниками. Встановлено та диференційовано рівні сформованості вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва: початково-фрагментарний, репродуктивно-наслідувальний, самостійно-рефлексивний, фахово-результативний.

Кожний з етапів констатувального етапу експериментальної роботи забезпечувався комплексом методів. Так, три показники інтенційно-мобілізаційного критерію (міра усвідомлення ролі вокально-виконавської майстерності у фаховій діяльності вчителя музичного мистецтва, ступінь мистецько-пізнавальної активності, міра усвідомлення власної відповідальності за здатність якісно виконувати властиві вчителю музичного мистецтва завдання й функції) діагностувались методами педагогічного спостереження; самозвіту і самооцінки; бесіди-інтерв'ю, опитування; анкетування; тестування. Сформованість трьох показників другого, гностично-професійного, критерію (міра обізнаності щодо еволюції музичного й вокального мистецтва, міра музично-теоретичної освіченості, міра ерудованості в психолого-педагогічній і вокально-методичній галузі) вимірювалась за допомогою практичних і творчих завдань, тестування, анкетування, розроблення презентацій, створення есе. Показники третього – технологічно-виконавського критерію (міра фонаційно-технічної досконалості, ступень володіння засобами виконавської виразності, якість сприйняття й аналізу інтерпретаційної версії вокального твору) вивчались методами педагогічного спостереження, узагальнення оцінок незалежних експертів, відеозапис і самооцінювання, творчі завдання. Четвертий критерій – творчо продуктивний – з його показниками (вміння самостійно інтерпретувати й опанувати вокальний репертуар, вміння вдосконалювати

вокальної-виконавську майстерність на засадах володіння інноваційними методиками і технологіями, вміння екстраполювати набуті навички й вміння в процесі вокально-фахової діяльності) досліджувався за допомогою методів самостійної роботи та її оцінювання незалежними експертами, опитування, систематизації вокально-навчального репертуару, рольових ігор, проведення фрагментів занять, творчих завдань на розроблення методичних матеріалів. У процесі виконання завдань прослуховувались твори: арія Дідони з опери «Дідона і Еней» Г. Пьорсела, концертна арія В. А. Моцарта, камерний твір Ф. Шуберта «Du bist der Ruh», романс Лесі Дичко «На човні»; китайські студенти аналізували твір сучасного китайського композитора у жанрі художньої пісні. Учасники експерименту вивчали українську народну пісню «Лугом іду, коня веду» в обробці М. Лисенка, дитячу пісню М. Лисенка «У садочку»; українські народні пісні «Чи я в лузі не калина була» у обробці О. Сандлера; «Стоїть гора високая» в обробці Н. Скоробагатько; твір К. Стеценка «Ой, чого ти, дубе»; китайські здобувачі – пісню Шао Веньцзін «All for One».

Дослідником подано відсоткові результати якісного вимірювання кожного з критеріїв та їх відображення у гістограмах порівняльних даних результатів констатувального діагностичного зрізу в ЕГ та КГ.

Формувальний експеримент відбувся за спонукально-комунікативним, професійно-компетентнісним, творчо-результативним етапами, на кожному з яких реалізовувалась відповідна педагогічна умова. Розгортання авторської методики формування вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва викликає інтерес у контексті застосування методів та завдань: співбесіди на тему «Мої музичні спогади» у формі «круглого столу», «мозковий штурм», спрямований на розроблення (за безпосередньою участю здобувачів) структури й змісту взаємозв'язків між навчальними дисциплінами, самостійного розучування текстів музичних творів та їх виконавської інтерпретації; рольові форми діяльності, в яких моделювались педагогічні ситуації; наративно-семіотичний аналіз музичного тексту, прослуховування і порівняння вокальних творів, застосування техніки

конструювання ментальних образів й концентрації уваги на виконанні твору подумки та ін., які конкретизовані у зв'язку із розробленою автором системою принципів.

Отримані результати формувального експерименту перевірялись за допомогою критерію φ^* Фішера (кутове перетворення Фішера), що підтвердило ефективність розробленої авторської методики формування вокально-виконавської майстерності в майбутніх учителів музичного мистецтва.

Викликає підтримку наукова новизна дисертації Вей Лінътао, яка полягає в тому, що вперше: науково обґрунтовано методику формування вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах інтегративного як генерального та аксіологічного, соматичного, герменевтичного, технологічного, й дослідницького підходів, а також пропоновано принципи реалізації їх настановних положень. Задля реалізації їх настановних положень обрано комплекс методичних принципів, а саме: забезпечення системної координації змісту фахових дисциплін, спрямованої на реалізацію ідей інтегративного підходу; афективної узгодженості; реалізації освітньо-інтерпретаційного завдання як процесу художньо-комунікативної співтворчості; формування особистості майбутнього вчителя як «інтегральної індивідуальності», здатної до професійної самоідентифікації; активізації сенсорного інтелекту; наративно-семіотичної інтерпретації; інтегрованої єдності інтуїції та усвідомленості; мультимодальності; алгоритмізації вокально-формувальних дій; системного планування вокально-освітнього процесу на засадах внутрішньопредметної координованості його формувально-змістових векторів; технопоетичної інтеграції; творчої трансгресії; настанови на методично-творче дослідження у виконавстві та викладанні; доцільності впровадження інноваційних технологій у вокально-освітній процес; у обґрунтованих педагогічних умовах ефективного вирішення завдань дослідження, якими визначено: стимулювання в майбутніх вчителів музичного мистецтва фахово-

відповідального ставлення до опанування вокально-виконавською майстерністю; удосконалення організаційно-методичного забезпечення формування в здобувачів здатності до самостійної інтеграції фахових знань і узагальнення досвіду вокально-практичної діяльності; спонукання здобувачів до засвоєння інновацій у процесі формування вокально-виконавської майстерності та до їх подальшої ефективної імплементації у майбутню фахову діяльність.

Концептуальна обґрунтованість методологічних положень, цілісність та системність вивчення феномену формування вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва, концептуальна обґрунтованість, застосування комплексу методів, відповідних предмету і завданням дослідження, об'єктивність результатів статистичних підрахунків, результативність впровадження матеріалів дослідження в освітній процес Навчально-наукового інституту музичного і перформативного мистецтва та соціокультурних практик Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», обробка емпіричних даних статистичними методами зумовили вірогідність результатів дослідження Вей Ліньтао.

Повнота викладення результатів дослідження в опублікованих працях

Основні результати дисертації висвітлено у 9-ти публікаціях, виданих українською та англійською мовами, з яких 4 статті – у наукових фахових виданнях України, одна з яких одноосібна і три – у співаторстві, та 5 – апробаційного характеру, 3 з яких у співавторстві. Публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації.

Спрямованість науково-практичних конференцій, зміст статей здобувача, в яких відображено основні положення і результати проведених досліджень, повною мірою розкривають проблему формування вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва України і Китаю на засадах інтегративного підходу. Дисертація пройшла належну апробацію та є самостійною науковою працею, що має завершений характер.

Позитивно оцінюючи здобутки дисертанта, вважаємо за необхідне висловити в дискусійному аспекті наступні положення та побажання до представленої дисертаційної роботи:

1. Як зазначено у дисертаційному дослідженні (стор. 49), сутність початкового етапу формування вокально-виконавської майстерності здобувачів на засадах інтегративного підходу полягає у вивільненні м'язово-фізичного стану виконавського апарату у всіх видах виконавської діяльності майбутніх фахівців. Виникає питання: які саме проблеми цього порядку є спільними для опанування, наприклад, навичок співу і навчання гри на музичному інструменті та хорового диригування?
2. Робота набула б більшої інноваційності, якщо б дисертант обґрунтував, яким чином реалізація принципу інтегрованої єдності інтуїції та усвідомленості пов'язувалася із дотриманням наступного принципу – системного планування вокально-освітнього процесу (стор. 189 - 190).
3. Було б доцільно більш докладно висвітлити механізми пропедевтики педагогічних помилок у процесі формування в майбутніх учителів музичного мистецтва різних видів майбутньої вокальної діяльності.
4. Недостатньо повно, на наш погляд, розкрито потенціал ансамблевих форм вокального музикування у формуванні вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах інтегрованого підходу.
5. Робота не позбавлена певних технічних огріхів.

Натомість висловлені зауваження та запитання мають рекомендаційний характер і не ставлять під сумнів результати виконаної Вей Лінгтао роботи.

Загальний висновок

Спираючись на вищезазначене, з урахуванням наукової новизни викладених у роботі положень, теоретичної та практичної значущості досягнутих у ній результатів, можна стверджувати, що дисертація **«Формування вокально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва України і Китаю на засадах інтегративного**

підходу» має завершений, цілісний, авторський характер і відповідає «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, Вей Лінътао заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) галузі знань 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри мистецької освіти
і візуально-музичних практик
Університету Григорія Сковороди
в Переяславі

21.11.2025

Анатолій МАРТИНЮК
Засвідчую:
Нач. ВК